

Bij een land als Nepal hoort een koning

Vorige maand vroeg ik een aantal van mijn Leidse studenten voor adviseur van de Nepalese koning Gyanendra te spelen. Opdracht: analyseer de situatie in Nepal en adviseer de koning hoe het tij te keren. De analyse was gemakkelijk gemaakt.

In Nepal woedt al ruim tien jaar een maoïstische guerrilla en er zijn enkele beproefde methoden om daarmee om te gaan. Aan creatieve oplossingen was ook geen gebrek. Terecht zagen veel studenten meer in politieke toenadering dan in de militaire actie van de koning.

Zulke mooie praktijkgevallen doen zich niet vaak voor en ik volg de berichtgeving over Nepal dan ook met professionele belangstelling. Daarbij moet ik bekennen dat ook ik gefascineerd ben door dit Himalayarijk met zijn oeroude cultuur en tempels. Stiekem vind ik dat bij zo'n land een koning hoort. Dat maakt het beeld immers compleet. Maar dan wel een koning die er geen puinhoop van maakt.

Aanvankelijk werd de opstand gedreven door een deel van de hoogste kaste die zich van het bestuur uitgesloten voelde. Bij dit protest sloten ontevreden uit andere kasten zich aan, inclusief de laagste kaste der onaanraakbaren, waardoor het protest langzaam tot volksbeweging transformeerde. Daardoor werd een tweede element in de strijd gebracht: het gebrek aan scholing en economisch perspectief en de voortwoekerende corruptie. Toen begin 1996 de volksoorlog begon, groeide de aanhang van de maoïsten dan ook gestaag. De heersende elite was niet in staat, om met Joop den Uyl te spreken, tot een betere spreiding van kennis, macht en inkomen. Dat was klassieke fout nummer een.

Effectieve instituties waarin alle politieke stromingen zijn verenigd zijn het beste middel om politieke meningsverschillen niet uit de hand te laten lopen. Maar de koning ontbond het parlement in mei 2002, om vervolgens in februari vorig jaar de absolute macht te grijpen. Dat was klassieke fout nummer twee.

De koning kwam tot zijn besluit door klassieke fout nummer drie. Hij trachtte de opstand met harde hand neer te slaan. Dat lukt per definitie niet. De favoriete tactiek van zijn leger was het omcirkelen van de vijand, om deze vervolgens uit te roeien. Daarbij werden meer burgers dan guerrilla's gedood. Dit dreef het volk massaal naar de maoïsten die nu met recht konden zeggen dat de elite de veiligheid niet kon handhaven.

Wat nu? De koning heeft toegegeven. Er komt een nieuwe premier, een nieuw parlement en de vrede lijkt weergekeerd. Maar brengt dit definitief een einde aan de maoïstische opstand? Een hoopvol teken is dat de opstandelingen een bestand hebben afgekondigd. Maar als de nieuwe machthebbers de maoïsten niet bij het politieke proces betrekken, wordt dat bestand zeker spoedig opgezegd.

Premier Girija Prasad Koirala moet de maoïsten het politieke bedrijf inloodsen. En dat kan alleen als hij tegemoet komt aan hun eisen: een maoïstische eenheidsstaat en het vertrek van de koning. Het is de vraag of gematigde politici aan wie de koning de macht nu heeft overgedragen dat willen.

De koning zelf kan nu nog een paar kaarten uitspelen: de traditionele politieke verdeeldheid in zijn rijk en zijn voor sommige onderdanen goddelijke status waardoor hij boven de partijen kan staan. Zijn keiharde optreden heeft dat laatste ondermijnd.

Mijn studenten zagen weinig perspectief voor de vorst. Klopt, want zolang alle eisen van de maoïsten niet zijn ingewilligd blijft hij deel van het probleem. De grote vraag is nu of de maoïsten tot compromissen bereid zijn. Nemen zij genoeg met het vertrek van de koning in ruil voor het opgeven van de maoïstische staat? Zo niet, dan gaat de strijd gewoon door.

Rob de Wijk